

Календар історичних та пам'ятних дат Валківщини

445 років тому

1572 - почалося формування козацького реєстрового війська, яке було прийняте на державну службу польським королем Сигізмундом II Августом для охорони південних кордонів Речі Посполитої від турецько-татарських нападів.

390 років тому

1627- складено словесний опис географічної карти Російської імперії і навколишніх земель в «Книге Большому чертежу», де описано територію Дикого поля по трьох шляхах - Муравському, Кальміуському та Ізюмському (у тому числі здійснено перший детальний опис Перекопського валу та Валківського урочища).

370 років тому

1647-проведено межування території між Російською імперією та Річчю Посполитою по нижній течії р. Коломак, за яким Валки відійшли до Російської імперії;

- у новозбудованому Валківському (Можеському) острозі освячено храм Успіння Пресвятої Богородиці.

335 років тому

1682- у Хмельовій (Високопіллі) збудований перший храм.

295 років тому

1722- 3 грудня-народився Григорій Сковорода – український просвітитель, філософ і поет, життя якого пов'язане з Валківщиною.

285 років тому

1732- перепис в Харківському Слобідському полку проведений майором Хрущовим, за яким відомо про існування шкіл у Валках та Перекопі ;

- побудовано першу церкву Різдва Пресвятої Богородиці у Ков'ягах, при якій містилася церковно-парафіяльна школа.

280 років тому

1737-біля Морозового Яру, поблизу дороги на Валки, сотник Іван Аксеньєв заснував слободу Сніжків кут;

270 років тому

1747- село Левендалівка, яку заснував генерал російської армії барон Левендаль, перейшла у володіння російського поміщика Полтева.

265 років тому

1752- народився Григорій Шидловський - козацький старшина, власник маєтку у Старому Мерчику.

240 років тому

1777- у Валках, на місці дерев'яної Михайлівської церкви, зведена кам'яна церква в ім'я Різдва Пресвятої Богородиці, (у народі її називали «рясною»);

- у Валках побудовано кам'яний, трьохпрестольний Свято-Преображенський храм (головний престол- в ім'я Преображення Господнього, другий-Божої Матері «Усіх скорботних радість», третій – Святителя Миколи);
- **1777-1778** - на місці дерев'яного палацу в Старому Мерчику, поміщик Григорій Шидловський збудував кам'яний палац у стилі класицизму.

235 років тому

1782- у Новому Мерчику збудовано першу дерев'яну Покровську церкву.

230 років тому

1787- повертаючись із Криму, Катерина II відвідала Валківський повіт.

220 років тому

1797- у м. Валки(в районі Мошурівки) побудована дерев'яна Георгіївська церква(згоріла у 1924р.)

215 років тому

1802-14 жовтня- у Валках відкрито мале народне училище - перший в місті державний навчальний заклад;

- створено «Атлас Слободской украинской губернии...», (складався з 11 карт Слобідсько- Української губернії), до опису якого увійшов Валківський повіт;
- Валківський повіт увійшов до складу Харківської губернії.

210 років тому

1807- у Валках відкрито двокласне повітове училище.

205 років тому

1812- відкрита Валківська вища початкова школа;

- заснована валківська міська лікарня.

185 років тому

1832-17 березня - у м. Валки народився Микола Воронов - відомий етнограф, видавець, публіцист. Мав зв'язки з М.Бакуніним, О.Герценом, був арештований і перебував у Петропавловській фортеці, пізніше висланий на Закавказзя.

180 років тому

1837- на території Валківського повіту вчений Вадим Пассек відкрив Куколевське та Хозарське городища.

160 років тому

1857-народився Володимир Немкін - харківський архітектор, за проектами якого у Валківському повіті були збудовані трапезна при мурованій церкві у с. Високопілля, а також дерев'яні церква у с. Більцеве (Дорофіївка) та храм Різдва Пресвятої Богородиці у Ков'ягах.

155 років тому

1862- у м. Валки народився Олексій Голяховський – відомий валківський і харківський фотограф та лікар(епідеміолог).

145 років тому

1872- графиня Наталія Орлова-Денисова продала свій маєток у Старому Мерчику Євгену Духовському.

140 років тому

1877- у с. Гринців Ріг народився Федір Волик- поміщик, культурний діяч-антрепренер українського театру(зокрема, трупи Марії Заньковецької);

- на залізничних станціях Ков'яги та Огульці (до 1880 р. мала назву «Валки») ,побудовані перші(двоповерхові муровані) станційні приміщення.

135 років тому

1882-у Валках відкрито міське 2-класне жіноче училище;

-у с. Старі Валки відкрито земське змішане 1-класне училище на 3 відділення.

130 років тому

1887- відкрито Валківську земську повітову школу для юнаків.

125 років тому

1892-14 січня - у с. Костів народився Гордій Коцюба - письменник, керівник першої спілки літераторів України «Гарт»;

-1892-6 жовтня- у м. Валки народився Сергій Індейкін - один із перших місцевих фотографів та самодіяльний актор;

- у с. Минківка відкрито Покровську церковно - парафіяльну школу.

120 років тому

1897-у с. Перекіп народилася Варвара Чайка(спр. прізви.- Рубашка) – українська драматична артистка, яка виступала у харківських театрах та у київському українському драматичному театрі ім. Івана Франка;

- Валківським земством започатковані Валківські земські виставки тварин.

115 років тому

1902- відбулося селянське повстання у Валківському повіті;

- засновано Валківську (Коржівську) школу, яку очолив Василь Семикрас;

- створено Черемушлянський таємний гурток, організатором якого була українська письменниця Маруся Вольвачівна;

-14 січня -у Минківці народився Василь Минко - український письменник;

-10 жовтня- у Валках народився Андрій Дараган - скульптор, інтерпретатор образу Т.Шевченка у монументальній і станковій скульптурі, розробник проектів пам'ятників Т.Шевченка у Харкові, Каневі; автор пам'ятника Т. Шевченку у м. Вінніпег(Канада) та іконостасів для українських церков у США;

- у Валках покладено бруківку по Полтавській та Харківській вулицях.

110 років тому

1907-слободу Хмельову перейменували на Високопілля;

-11 вересня – народився Дмитро Погодін – генерал-майор, Герой Радянського Союзу, загинув у вересні 1943 року під час звільнення с. Перекіп(його ім'я присвоєне місцевій школі).

105 років тому

1912-у Валках відкрито перший в місті кінотеатр «Чари»;

-25 липня -у с. Шарівка народився український письменник Іван Барабаш, автор оповідань, нарисів та романів;

-9 вересня -у Ков'ягах народився український архітектор Віктор Корж - автор проекту «Дзеркального струменю» у Харкові;

- поміщик Євген Духовський побудував Старомерчицьку цековно - парафіяльну школу;

100 років тому

1917-6 квітня- у Валках відбувся Перший повітовий з'їзд учителів;

- у Валках відбувся перший футбольний матч;

- 25 жовтня -у Високопіллі народився Герой Радянського Союзу , почесний громадянин Валківського району Олексій Катрич ;

-у Валківському повіті організовано товариство «Просвіта»;

-20 листопада - було опубліковано III Універсал Центральної Ради, який проголошував створення Української Народної Республіки, ліквідацію поміщицького землеволодіння і передачу землі селянам.

95 років тому

1922-у Валках засновані Сквородинівські (педагогічні) курси відомим педагогом Віталієм Боженським;

-22 серпня – стала до ладу Валківська електростанція;

- відкрита Перекіпська сільська бібліотека та хата – читальня;

- 15 липня - у с. Черемушна народився Іван Лаврик - Герой Радянського Союзу.

90 років тому

1927-8 грудня -у с. Маніли народився Микола Манойло - оперний співак, народний артист СРСР, лауреат республіканських і всесоюзних конкурсів вокалістів, професор Харківського інституту мистецтв;

-у с. Черемушна пройшла міжрайонна виставка сільськогосподарських культур.

85 років тому

1932-27 лютого - утворено Харківську область ;

- у Валківському районі започатковано газету «Коллективна думка»;

- **січень** - у Ков'ягах відкрита перша на Валківщині машинно-тракторна станція ;
- 28 листопада** - постановою Політбюро ЦК КП(б)у « Про заходи з посилення хлібозаготівель» Валківський район віднесено до 22 найважливіших хлібозаготівельних районів України.

80 років тому

- 1937 січня** – у с. Ландишеве народився український бандурист Іван Дорош;
- 30 жовтня**- у Ков'ягах народився Віктор Гаман-український письменник, Почесний громадянин м. Валки;
- у Валках засновано спеціалізований навчальний заклад - Валківську школу для глухонімих;
- у Ков'ягах відкрито першу аптеку.

75 років тому

- 1942-** у Валках відкрито Валківський притулок для дітей-сиріт;
- 20 січня** - сталася Війтенківська трагедія(у с. Війтенки фашисти розстріляли 27 мирних жителів);
- **12-13 червня** - в районі с. Сніжне на Донбасі героїчно загинула командир ескадрильї 46-го гвардійського Таманського нічного бомбардувального полку Любов Ольховська (уродженка с. Катричівка).

70 років тому

- 1947-** у Валках заснована автошкола;
- 20 лютого** - у с. Костів народився Віктор Жван – професор, дійсний член Академії будівництва України, директор інституту «Харківбудпроект».

65 років тому

- 1952-15 лютого** – у с. Шарівка народився Борис Цибульник – гончар, заслужений майстер народної творчості України;
- 2 грудня**- в с. Заміському народилася перша валківська гончарівна Зоя Грунь.

55 років тому

- 1962-** валківська районна газета «Колгоспник Валківщини» перейменована на газету «Сільські новини»;
- на базі Ков'язької МТС створено « Сільгосптехніку»;
- утворено Старомерчицький ветеринарний технікум;
- побачив світ твір письменника-земляка Василя Минка «Моя Минківка»;

- валківські спортсмени зайняли друге місце в першості України з народної греблі.

50 років тому

- **1967- 16 вересня** - валківському гончареві Федору Гнідому присвоєно почесне звання заслуженого майстра народної творчості УРСР.

45 років тому

1972- 24-28 серпня - у Валках відбувся IV зліт ветеранів 1-го Красноградського механізованого корпусу, який визволяв Валки від німецько-фашистських загарбників .

40 років тому

- 1977 -13 вересня**-у Валках відкрито районний музей на громадських засадах;
- у Харківському художньому музеї відбулася персональна виставка Федора Гнідого – заслуженого майстра народної творчості УРСР;
- **16 грудня** – рішенням Генеральної Асамблеї ООН встановлено Міжнародний день прав жінок і миру, який мав щороку святкуватися 8 березня.

35 років тому

- **1982**-виявлено газове родовище біля с. Старий Мерчик , яке отримало назву «Юліївське нафтогазоконденсатне родовище ».

30 років тому

1987-26 лютого – у Валках заснована ветеранська районна організація.

25 років тому

- 1992- 3 серпня** - засновано Валківський районний краєзнавчий музей;
- У Харківському видавництві «Експрес», у серії «Старовинні міста Харківщини», вийшла збірка архівних документів і матеріалів «Валки»;
- збірна команда футболістів Валківського району взяла участь у перших сільських іграх України й здобула срібні медалі з міні-футболу.

20 років тому

1997- у Валках створено дитячу школу мистецтв на базі двох шкіл - художньої та музичної.

15 років тому

2002-12 листопада -у Валках на будинку №27 по вулиці Першого травня відкрито меморіальну дошку на вшанування пам'яті заслуженого лікаря України Данила Іванова;

- листопад – у Валках на Рогозівському кладовищі встановлено пам'ятний знак жертвам Голодомору.

10 років тому

2007- 14 вересня – відбулося відкриття реконструйованого приміщення Валківського краєзнавчого музею;

- листопад - у Валках на фасаді приміщення райдержадміністрації встановлено меморіальну дошку Почесному громадянину міста Валки, колишньому голові Валківського райвиконкому Анатолію Ільченку ;
- серпень – письменник Іван Лисенко видав збірку вибраних творів Марусі Вольвачівни «Кажі жінці правду, та не всю»;
- оновлено залізничні станції в Ков'ягах та Огульцях. Станції «Огульці» присвоєне ім'я О.О.Пучка.

5 років тому

2012- село Високопільля відзначило своє 330-річчя;

- валківчанка Тетяна Гордієнко виборола звання «Міс Харківщини-2012»;
- валківчанин А. В. Квітко здобув звання чемпіона України з гирьового спорту серед ветеранів;
- у приміщенні РНД «Іскра», була розгорнута фотовиставка харківського фотожурналіста Юрія Ворошилова «Чорнобиль. Я там був», присвячена валківчанам-ліквідаторам аварії на ЧАЕС ;
- червень – у Харкові відбулася виставка живопису «Яскраві барви Валківщини», у якій взяли участь валківські художники (Ковальов О., Биков О., Струкова Н., Білецька В. та Гончаренко Н.);
- **15 грудня** – у м. Валки, до Свято-Преображенського храму, прибула чудотворна ікона Андрія Первозванного .